

УДК 338.2:[338.45:556]:339.94
JEL Q50

В. А. Яков'юк

військовослужбовець, здобувач Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк
e-mail: vyakovyuk@i.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0702-2969>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМИ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Досліджено сутність, основні засади та особливості управління транскордонними водними ресурсами (ТКВР). Розроблено концепцію управління ТКВР та обґрунтовано доцільність узгодженого управління ТКВР країнами, що поділяють транскордонний водний басейн. Дослідженню питань управління національними водними ресурсами приділено достатньо уваги зарубіжними та вітчизняними науковцями. Водночас доробок учених у дослідженні сутності, основних засад та особливостей управління саме транскордонних водних ресурсів залишається незначним. Обґрунтовано актуальність досліджень засад управління ТКВР світовою поширеністю таких ресурсів, зростаючими потребами населення та економіки у якісних водних ресурсах. За результатами дослідження запропоновано дефініцію «управління транскордонними водними ресурсами» та концепцію управління ТКВР, використання якої під час розроблення організаційно-економічних механізмів управління транскордонними водними басейнами дозволить визначити цілі управлінського процесу, врахувати сприятливі та стримуючі фактори. Реалізація цілей управління ТКВР дозволить досягти підвищення соціального та економічного добробуту населення сусідніх країн, підтримання екологічно безпечного навколишнього природного середовища, сприятиме подальшому розширенню і вдосконаленню міжнародного співробітництва у різних сферах.

Ключові слова: транскордонні водні ресурси, управління, управління транскордонними водними ресурсами, концепція управління ТКВР.

Yakovyuk V. CONCEPTUAL PRINCIPLES FOR MANAGING TRANSBOUNDARY WATER RESOURCES

The purpose of this article is to study the essence, the main principles and peculiarities of management of transboundary water resources (TBWR), to elaborate the concept of management of TBWR, to substantiate the expediency of coordinated management of TBWR by countries sharing a transboundary water basin. The study of national water resources management issues has received considerable attention from foreign and domestic scientists. At the same time, the scientists' contribution to the study of the essence, the basic principles and peculiarities of management of transboundary water resources remains insignificant. The article substantiates the relevance of research on the basis of TBWR management by the worldwide prevalence of such resources, growing needs of the population and the economy in qualitative water resources. The objectives of TBWR management should be defined in three components: social, economic and environmental. In order to achieve the objectives, TBWR management actors at interstate, national and regional levels are expected to implement general (forecasting, planning, organization, motivation, coordination and regulation, control) and special (rulemaking, monitoring, data collection and analysis, ecocontrol, eco-expertise, accounting and cadastre, stimulation, evaluation of efficiency) functions. The main system-forming principles of TBWR management are outlined. According to the results of research analysis, an integrated approach within the river basins is determined. The necessity of application of ecological principles of economic regulation of use and protection of TBWR is substantiated. The tools for implementing the functions and principles of TBWR management are determined. The article also explores the factors that contribute, or hinder or impede the realization of TBWR management objectives. The realization of TBWR management goals will help increasing social and economic well-being of the population of neighboring countries, supporting ecologically safe environment, promoting further expansion and improvement of international cooperation in various spheres.

Keywords: transboundary water resources, management, transboundary water resources management, TBWR management concept.

Постановка проблеми. Незворотне прагнення України до асоціації та інтеграції в Європейське Співтовариство, зростаючі вимоги до якості водних ресурсів, формування в Україні більшої їх частини за рахунок транскордонних водотоків потребують побудови нової ефективної національної системи управління водними ресурсами, вдосконалення та запровадження більш ефективних форм міжнародної співпраці відносно транскордонних водних ресурсів

(ТКВР). Актуальність дослідження принципів, особливостей та напрямів удосконалення процесів управління ТКВР також пов'язана з відмінностями у стратегіях розвитку і збереження навколишнього середовища, використання обмежених ресурсів, а також розбіжностями у екологічному праві різних країн. У сучасних умовах транскордонна співпраця щодо процесів управління водними ресурсами, які визначають, перетинають кордони між двома і більше

державами чи розміщені на кордонах, є обов'язковою умовою міждержавних відносин, сприяє регіональному економічному розвитку, забезпеченню миру, зміцненню і розвитку дружніх зв'язків між державами.

Аналіз останніх досліджень. Питання управління водними ресурсами досліджено у наукових працях низки вітчизняних вчених, зокрема С. Дорогунцова, М. Хвесика, О. Дьякова, Т. Галушкіної, П. Ковальчука та ін. Значна увага останнім часом приділяється транскордонним водним ресурсам. Однак особливості управління такими ресурсами науковцями висвітлені недостатньо. Дослідженням основних принципів і механізмів управління ТКВР займалися М. Боярин, І. Дубович, О. Ковальчук, Н. Лісоцька, М. Мальований, Ю. Малик, А. Некос, В. Олейник, І. Скороход, Ю. Рисбеков та ін. Переважно роботи науковців стосувалися конкретних транскордонних водних басейнів. Аналіз цих доробок вказує на необхідність визначення як загальної концепції управління транскордонними водними ресурсами, так і подальшого удосконалення основних засад управління такими ресурсами.

Мета статті – дослідження сутності, основних засад та особливостей управління ТКВР, розроблення концепції управління ТКВР, обґрунтування доцільності узгодженого управління ТКВР.

Основні результати дослідження. Значну роль у геосистемі відіграють транскордонні природні ресурси, які через біологічні та геофізичні особливості розташовуються на кордонах держав або перебувають у межах юрисдикцій кількох держав, одночасно ними використовуються. Особливу категорію транскордонних природних ресурсів складають транскордонні водні ресурси.

Як зазначає А. Джасим, для ТКВР характерне «збереження спільності та взаємозв'язку природно-географічних структур і процесів у різних частинах басейнової геосистеми; збереження певної зв'язаності природно-ресурсних структур у різних ланках басейнової геосистеми; асинхронність процесів і тенденції природокористування, яка виражається в тому, що в одні і ті ж періоди тенденції та процеси природокористування по різні сторони кордонів відрізняються» [1, с. 27].

Актуальність дослідження стану, засад управління ТКВР також зумовлена масштабами транскордонних водних об'єктів. Так, за оцінками різних джерел, у світі існує 276 транскордонних річкових басейнів і більше 270 транскордонних підземних водних басейнів, 148 країн світу мають території, які відносяться до басейнів транскордонних водних об'єктів [2; 3, с. 10].

Одним з базових міжнародних актів у сфері використання транскордонних вод – Конвенцією про охорону та використання транскордонних водотоків і міжнародних озер (Гельсінкі, 17 березня 1992 р.) – «транскордонні води» означено як «води, які визначають, перетинають кордони між двома і більше державами чи розміщені в таких кордонах» [4].

Постійно зростаючі потреби у водних ресурсах, інтенсивне за характером та екстенсивне за суттю їх використання призвели до значного виснаження та забруднення як поверхневих, так і підземних вод. У зв'язку з цим проблеми охорони та відтворення водних ресурсів і ТКВР зокрема з середині 50-х років ХХ ст. стали актуальними у міжнародних діалогах.

Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (ст. 2) визначає фактично добровільні зобов'язання країн щодо вжиття необхідних заходів, спрямованих на запобігання забруднення вод, раціональне управління водними ресурсами, забезпечення їх збереження та відновлення екосистем. Більш конкретно частиною II Конвенції деталізуються засади управлінської діяльності країн, які відносяться до транскордонних водних басейнів [4].

Викладене свідчить, що для ТКВР у міждержавних стосунках поряд з політичними та географічними аспектами більш важливе значення мають питання управління водними ресурсами, а саме їх екологічно обґрунтоване та раціональне використання, охорона, збереження та відтворення.

Світова наука під управлінням в узагальненому вигляді розуміє цілеспрямований вплив суб'єкта управління на об'єкт управління задля досягнення певної мети. Л. М. Труш та Я. О. Мольчак під управлінням водними ресурсами запропонували вважати поетапний процес розробки й реалізації стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на раціональне використання та охорону вод на організаційних, економічних і правових засадах [5, с. 147].

Низкою вітчизняних науковців зроблено спроби дати визначення поняттю «управління транскордонними водними ресурсами». Зокрема, І. С. Скороход і В. В. Олейник запропонували вважати «управлінням ТКВР» спільні дії двох або більше країн у сфері організації, регулювання та координування процесів щодо раціонального використання та охорони водних ресурсів, що розташовані на території цих країн, а також укладання з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей [6, с. 185].

За загальним правилом, початковим пунктом управлінської діяльності є формування й вибір мети, кінцевим – її досягнення. Виходячи з особливостей категорії ТКВР, цілі управління такими ресурсами пропонується згрупувати у три взаємопов'язані групи:

- соціальні (задоволення потреб водоспоживачів (населення) у якісній, з дотриманням екологічних вимог, критеріїв, обмежень і стандартів і достатній кількості води; отримання інших соціальних вигод);
- економічні (задоволення потреб водокористувачів (галузей економіки) у водних ресурсах; отримання економічних вигод; відвернення економічного збитку від забруднення ТКВР; справедливий розподіл ТКВР між країнами);

- екологічні (забезпечення екологічної безпеки ТКВР; збереження екосистем; екологічне оздоровлення водного фонду; відтворення та охорона ТКВР; попередження паводків і засух).

Результатом управління, вважаємо, має бути раціональне використання, охорона та забезпечення самовідтворювальної здатності ТКВР.

Зважаючи на специфічне політико-географічне розташування і такий самий правовий статус, для ТКВР особливими є суб'єкти управління, які реалізовуватимуть функції управлінського процесу. На наш погляд, вони знаходяться на трьох різних рівнях: міждержавному (міжнародні організації, спільні міждержавні та басейнові органи тощо), національному (органи державного управління) та регіональному (регіональні органи у сфері управління водними ресурсами, національні басейнові органи, органи місцевого самоврядування).

Від таких рівнів суб'єктів управління має місце ранжування об'єктів, щодо яких буде здійснюватися управлінський вплив.

Загальними об'єктами управління водокористуванням є водозбірні басейни різних рангів, розташовані у їхніх межах водні об'єкти (водний фонд), водокористувачі та органи управління і контролю, які, як зазначає І. П. Ковальчук, разом утворюють складний міжгалузевий водогосподарський комплекс [7, с. 50].

При цьому окремі суб'єкти управління будуть також піддаватися управлінському впливу, тобто ставатимуть об'єктами управління ТКВР. Так, для прикладу, органи державного управління будуть чинити управлінський вплив на органи регіонального рівня, які знаходяться у їх підпорядкуванні.

Як і будь-яка система, для реалізації цілей та досягнення мети управління ТКВР передбачає реалізацію низки функцій. Особливістю управління ТКВР вважаємо необхідність реалізовувати під час управлінської діяльності як загальні функції: прогнозування, планування, організацію, мотивацію, координацію і регулювання, контроль, так і низку спеціальних видів управлінської діяльності.

Зокрема, у правових засадах співробітництва в галузі формування міжнародної політики щодо охорони і ощадливого використання ТКВР основний акцент робиться на забезпеченні справедливого розподілу водних ресурсів і дотриманні вимог екологічних стандартів [4; 8].

Для реалізації цих вимог і забезпечення інтересів сусідніх країн встановлюються загальні (рамкові) міжнародні правові норми водокористування, на основі яких укладаються міжнародні угоди, проводиться гармонізація законодавства країн у сфері управління водними ресурсами. На дотримання такого порядку співробітництва прямо вказують засади Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків і міжнародних озер (п. 6 ст. 2). Тому функцію нормотворчості вважаємо важливою під час здійснення управління ТКВР.

При дослідженні системи управління ТКВР в цілому та її складових необхідним вбачається і науковцями підтверджується отримання вихідної

інформації про стан і використання цих ресурсів, рівень його впливу на населення, суб'єктів господарської діяльності, навколишнє середовище. Джерелом такої інформації є моніторинг водних ресурсів. Ця функція також є важливою при реалізації щодо ТКВР усіх функцій, має тісний зв'язок і поєднується з іншими загальними функціями, насамперед функцією контролю.

Важливим етапом і вихідним продуктом для реалізації загальних функцій прогнозування та планування є ведення обліків і водних кадастрів, збір даних, оцінювання та аналіз інформації, яка в них зберігається. Для процесів управління ТКВР така стадія важлива з огляду на відсутність єдиних міждержавних органів, які здійснюють моніторинг водних об'єктів чи ведення обліків. Як правило, національні органи таку інформацію збирають самостійно, а надання її суміжним сторонам чи іншим державам нерідко обмежується через певні національні інтереси безпекового характеру.

З огляду на спрямованість міжнародної політики у сфері використання ТКВР на екологічну складову, функції екоконтролю та екоекспертизи залишаються одними з найбільш актуальних у системі управління ТКВР.

Кожна управлінська система на певному етапі її існування вимагає вдосконалення. Важливою функцією, яка дозволить своєчасно виявляти недоліки на певних етапах і ділянках управління ТКВР, визначати найкращі досвід і технології у цій сфері, найтісніший зв'язок між елементами управлінських процесів, відшукати оптимальні важелі та напрями управлінської діяльності, вважаємо оцінювання ефективності управління ТКВР.

Процеси управління базуються на певних принципах. Узагальнюючи дослідження у цьому напрямі, вважаємо, що для управління ТКВР на сучасному етапі такими системоутворюючими принципами є:

- інтегроване системне, комплексне;
- екосистемне у межах басейну;
- державне (участь держави);
- колективне: законодавчий і виконавчий рівень;
- економічне регулювання використання ТКВР.

Аналіз доробок зарубіжних і вітчизняних науковців свідчить, що визначальним у цій системі принципів виступає інтегрований підхід. Ініціатором практичного застосування такого підходу стала світова організація, яка об'єднана в Глобальне водне партнерство. Технічним комітетом цієї організації інтегроване управління водними ресурсами розглядається як процес, що сприяє скоординованому розвитку та управлінню водними, земельними та пов'язаними з ними видами ресурсів для забезпечення максимального економічного та соціального добробуту на справедливій основі без загроз для стійкості життєво важливих екосистем [9, с. 17].

Інтегроване управління річковими басейнами являє собою процес координації збереження, управління і розвитку водних ресурсів у різних секторах у межах певного річкового басейну з метою

забезпечення максимальної економічної та соціальної вигоди, яка одержується від використання водних ресурсів [10].

Басейновий принцип управління, де основним суб'єктом управління виступає річковий басейн, практикою ще у 1989 р. у звітах країн – членів Європейського Економічного Союзу визнано як найбільш ефективний з економічної та екологічної точки зору [11, с. 25]. У подальшому необхідність управління водними ресурсами за басейновим принципом було задекларовано у Водній Рамковій Директиві ЄС.

Управління ТКВР, басейни яких розташовані у межах національних територій, здійснюється через спеціально уповноважені державні та басейнові органи управління. При цьому на кінцевому етапі управління здійснюється колективно, як правило, шляхом створення двох рівнів управління: законодавчого (басейнова рада) та виконавчого (водне агентство або інший орган, який безпосередньо здійснює управління водними ресурсами).

Вагомим важелем ефективного використання ТКВР, зменшення антропогенного навантаження та фінансового забезпечення відтворення водних ресурсів, збереження екосистем вважаємо застосування проголошених Конвенцією ООН з охорони довкілля та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 3-14 червня 1992 р.) екологічних принципів економічного регулювання використання та охорони вод – «вода повинна оплачувати воду», тобто «платить водокористувач» чи «платить забруднювач».

Реалізація механізмів і принципів управління ТКВР здійснюється за допомогою інструментів управління, основу яких, на нашу думку, складають:

- укладання міждержавних і басейнових угод;
- уніфікація правової бази;
- створення спільних органів;
- реалізація планів управління, проектів і програм;
- спільний моніторинг;
- задіяння наукових, технічних і технологічних засобів;
- економічні та фінансові інструменти.

Загалом на процеси управління ТКВР впливають фактори, які можуть як сприяти, так і перешкоджати чи стримувати реалізацію цілей управління. Сприятливими факторами пропонується вважати наявність соціально-економічних зв'язків і бажання мешканців прикордонних територій розширювати співробітництво з представниками суміжних територій, усвідомлення необхідності спільного, узгодженого регулювання процесів використання ТКВР, спільність природно-географічних і пов'язаність природно-ресурсних умов. До стримуючих пропонуємо відносити різні політичні системи країн, соціальний та економічний рівні розвитку, наявність питань, пов'язаних з національними безпеками та суверенітетом на природні ресурси, відсутність єдиної нормативно-правової бази, спільного фінансування процесів

управління ТКВР, невідповідність рівнів екологічної культури та екологічних стандартів, асинхронність водокористування.

Нами пропонується концепція управління ТКВР (рис. 1), яку доцільно використовувати під час розроблення організаційно-економічних механізмів управління транскордонними водними басейнами.

Узагальнюючи результати дослідження, пропонуємо таке визначення поняття «управління транскордонними водними ресурсами» – регламентовані міжнародними рамковими, міждержавними та басейновими угодами узгоджені дії спеціально утворених спільних органів, національних державних і регіональних структур у сфері водокористування на основі інтегрованого підходу, екосистемних, комплексних принципів щодо реалізації за допомогою правових, організаційних та економічних інструментів загальних і спеціальних функцій з впливу на транскордонні водозбірні басейни, водні об'єкти, водокористувачів і на органи управління і контролю з метою реалізації соціальних, економічних та екологічних цілей для досягнення раціонального використання, охорони та забезпечення самовідтворювальної здатності ТКВР.

Висновки. Дослідження стану та засад управління ТКВР в умовах розширення транскордонного співробітництва та зважаючи на поширеність таких ресурсів у світі набуває актуальності. Зростаючі потреби населення і галузей економіки у водних ресурсах вимагають справедливого їх розподілу, екологічного та раціонального використання, забезпечення умов для збереження і відтворення.

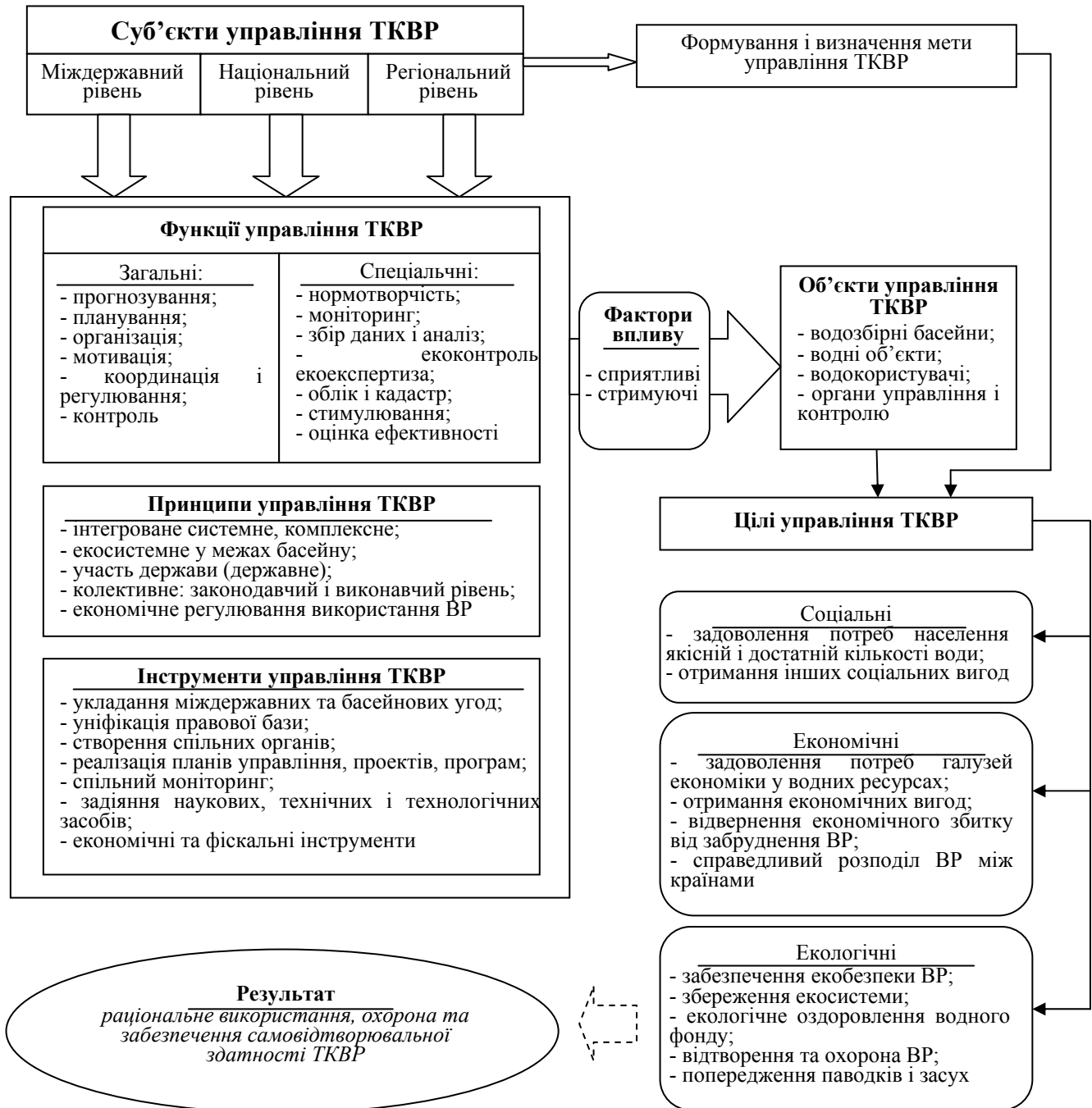
Реалізація цих цілей можлива шляхом узгоджених дій міждержавних, національних і місцевих органів у сфері управління водокористуванням на основі інтегрованого підходу, екосистемних, комплексних принципів, визнаних найбільш ефективними міжнародною спільнотою.

Розроблена концепція управління ТКВР дозволяє визначити основні засади та цілі управлінського процесу, врахувати сприятливі та стримуючі фактори під час розроблення організаційно-економічних механізмів управління ТКВР.

Ефективно організована співпраця щодо управління ТКВР дозволить досягти позитивних результатів у підвищенні соціального та економічного добробуту країн, підтримання екологічного навколишнього природного середовища.

Узгоджене управління ТКВР сприятиме подальшому розширенню і вдосконаленню міжнародного співробітництва у різних сферах (економічна, культурна, екологічна, політична), соціально-економічному розвитку, передусім прикордонних територій, безпечному функціонуванню транскордонних і національних екологічних систем. Основними критеріями в управлінні ТКВР вважаємо вирішення спільних проблем, надбання і впровадження передового досвіду у раціональному використанні, охороні та відтворенні якісних водних ресурсів.

У подальшому вважаємо за необхідне дослідити організаційно-економічні засади управління транскордонними водними ресурсами.

Побудовано автором.

Рис. 1. Концепція управління трансграничними водними ресурсами

Список використаних джерел

1 Джасим А. Экологический аспект проблемы использования трансграничных водных ресурсов. *География в школе*. 2010. № 7. С. 26-29.

2 Факти і цифри. Ресурс без кордонів. *UN water: Website*. 2013. URL: <http://www.unwater.org/water-cooperation-2013/water-cooperation/facts-and-figures>

3 Рысбеков Ю. Х. Трансграничное сотрудничество на международных реках: проблемы, опыт, уроки, прогнозы экспертов / под ред. В. А. Духовного. Ташкент: НИЦ МКВК, 2009. 202 с.

4 Про приєднання України до Конвенції про охорону та використання трансграничних водотоків та міжнародних озер: Закон України від 01.07.1999 р. № 801-XIV. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801-14>

5 Труш Л. М., Мольчак Я. О. *Еколого-економічні проблеми водокористування та шляхи їх вирішення*. Луцьк: Волинський академічний дім, 1999. 200 с.

6 Скороход І. С., Олейник В. В. Басейновий підхід до управління трансграничними водними ресурсами річки Західний Буг. *Вісник Волинського*

інституту економіки та менеджменту: зб. наук. пр. 2012. № 4. С. 183-194.

7 Ковальчук І. П. Управління водогосподарською та водоохоронною діяльністю (на прикладі басейну Західного Бугу). *Український географічний журнал*. 2009. № 3. С. 49-53.

8 Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики: Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 23.10.2000 р. *Законодавство України*: сайт. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_962

9 Павлов В. І., Сташук А. В. Басейнове управління водними ресурсами: досвід та пріоритети. Рівне: НУВГП, 2013. 334 с.

10 Integrated River Basin Management (IRBM). *WWF*: Website. URL: http://wwf.panda.org/about_our_earth/about_freshwater/rivers/irbm

11 Дубняк С. С., Дубняк А. С. Заходи щодо розвитку басейнової системи управління водними ресурсами на прикладі басейну р. Дніпро. *Водне господарство України*. 2006. № 3. С. 25-34.

References

1 Dzhazim A. (2010) Ekologicheskiiy aspekt problemy ispol'zovaniya transgranichnykh vodnykh resursov [Ecological aspect of the problem of using transboundary water resources]. *Geografiya v shkole – Geography at school*, 7, 26-29. [in Russian].

2 Fakty i cyfry. Resurs bez kordoniv [Facts and figures. A resource without borders] (2013). *UN water*: Website. Retrieved from <http://www.unwater.org/water-cooperation-2013/water-cooperation/facts-and-figures> [in Ukrainian].

3 Rysbekov, Yu. H. (2009). Transgranichnoye sotrudnichestvo na mezhdunarodnykh rekakh: problemy, opyt, uroki, prognozy ekspertov [Transboundary cooperation on international rivers: problems, experience, lessons, expert forecasts]. Tashkent: NIC MKVK. [in Russian].

4 Pro pryednannya Ukrayiny do Konventsiyi pro okhoronu ta vykorystannya transkordonnykh vodotokiv ta mizhnarodnykh ozer [On Ukraine's accession to the Convention on the protection and use of transboundary watercourses and international lakes] (1999). Law of Ukraine, adopted on 1999, Jul 07. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801-14> [in Ukrainian].

5 Trush, L. M., & Molchak, Ya. O. (1999). Ekologo-ekonomichni problemy vodokorystuvannya ta shlyachy yikh vyrishennya [Ecological and economic problems of water use and ways of their solution]. Lutsk: Volyn Academic House. [in Ukrainian].

6 Skorokhod, I. S., & Oleynyk, V. V. (2012). Baseynovy pidkhid do upravlinnya transkordonnyimi vodnymi resursamy richky Zakhidnyy Buh [Basin approach to the management of transboundary water resources of the Western Bug River]. In *Visnyk Volyn's'koho instytutu ekonomiky ta menedzhmentu [Bulletin of the Volyn Institute of Economics and Management]*: Vol. 4. (pp. 183-194). [in Ukrainian].

7 Kovalchuk, I. P. (2009). Upravlinnya vodohospodars'koyu diyal'nisty (na prykladi baseynu Zakhidnoho Buhu) [Management of water management and water protection activities (on the example of the Western Bug basin)]. *Ukrains'kyi geografichnyi zhurnal – Ukrainian geographical journal*, 3, 49-53. [in Ukrainian].

8 Pro vstanovlennya ramok diyal'nosti Spivtovarystva v haluzi vodnoyi polityky [On establishing a framework for Community action in the field of water policy] (2000). Directive 2000/60/EU of the European Parliament and Council, adopted on 2000, Oct 23. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_962 [in Ukrainian].

9 Pavlov, V. I., & Stashuk, A. V. (2013). *Baseynove upravlinnya vodnymi resursamy: dosvid ta priorytety [Basin management for water resources: experience and priorities]*. Rivne: National University of Water and Environmental Engineering. [in Ukrainian].

10 Integrated River Basin Management (IRBM). *WWF*: Website. Retrieved from http://wwf.panda.org/about_our_earth/about_freshwater/rivers/irbm

11 Dubnyak, S. S., & Dubnyak, S. A. (2006). Zakhody shchodo rozvytku baseynovoyi systemy upravlinnya vodnymi resursamy na prykladi baseynu r. Dnipro [Measures for the development of the basin water management system, for example, on the Dnipro river basin]. *Vodne hospodarstvo Ukrayiny – Water economy of Ukraine*, 3, 25-34. [in Ukrainian].

Надійшло 06.12.2018 р.